ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 8.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 28-го Января — 1838 — *Wilno. Piątek. 28-go Stycznia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 21-го Января.

Высочайшею Грамотою, 31-го Декабря, Всемилостивѣйше пожалован Кавалеромъ ордена *Св. Анны 1-й степени* Сенаторъ, Тайный Совѣтникъ *Филатьевъ*.

— Высочайшими Грамотами 31-го Декабря, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами: ордена *Св. Владиміра 2-й степени* Тайный Совѣтникъ Сенаторъ *Мертенсъ*, и *Св. Анны 1-й степени*, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Оберъ-Прокуроръ *Протасовъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ 7-го Января, Комендантъ Анапской крѣпости, состоящій по Артиллеріи Генералъ-Маіоръ *Пановъ 1-й*, уволенъ отъ службы за ранами, съ мундиромъ и пенсіономъ полнаго оклада, опредѣленнаго Уставомъ 6-го Декабря 1827 года; находящійся при Отдѣльномъ Кавказскомъ Корпусѣ, состоящій по Кавалеріи Генералъ-Маіоръ *Гостомиловъ*, назначенъ Комендантомъ въ Анапскую крѣпость.

— Изъ N. 6-го Литовскаго Вѣст. уже извѣстно объ учрежденіи Министерства Государственныхъ Имуществъ. Читателямъ нашимъ безъ сомнѣнія будетъ любопытно видѣть подробное исчисленіе предметовъ, входящихъ въ кругъ дѣйствія сего Министерства. Они раздѣляются, согласно Высочайше утвержденному въ 26-й день Декабря 1837 г. учрежденію, на три разряда: одни подчиняются управленію Министерства, другіе ввѣряются его попечительству, третьи, относятся къ его завѣдыванію.

I. Предметы управленія суть:

а) Казенныя заселенныя, незаселенныя и пустопорожнія земли, коихъ считается, кромѣ обширныхъ неизмѣренныхъ еще пространствъ въ Сибири и Закавказскихъ Областяхъ, до 185,000,000 десятинъ.

Въ томъ числѣ:

Земель и лѣсовъ единственнаго владѣнія казны, отданныхъ въ пользованіе государственныхъ крестьянъ, иностранныхъ поселенцевъ и кочующихъ народовъ, до 87,000,000 десятинъ.

Земель и лѣсовъ въ общемъ съ помѣщиками владѣніи, до 98,000,000 десятинъ.

б) Лѣса казеннаго вѣдомства, до 105,000,000 десятинъ.

Изъ сего общаго количества земель и лѣсовъ, со времени генеральнаго межеванія, обмежевано только около одной трети. Въ Сибири и за Кавказомъ межеваніе еще не было предпринимаемо, а потому количества земель, казнѣ принадлежащихъ въ сихъ частяхъ Россіи, нельзя опредѣлить съ точностію; впрочемъ, по приблизительнымъ исчисленіямъ извѣстно, что въ Западной Сибири количество казенныхъ земель простирается до 211,000,000 десятинъ.

в) Казенныя оброчныя статьи разнаго наименованія, числомъ до 35,418 статей.

II. Предметы попечительства суть:

а) Государственные крестьяне всѣхъ наименованій и свободные хлѣбопашцы (тѣ и другіе составляютъ до 60,000 селеній) 9,505,237 душъ мужеск. пола.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 21-go Stycznia.

Przez Naywyższy Dyplomat, 31-go Grudnia, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*, Senator, Radźca Tayny *Filatjew*.

— Przez Naywyższe Dyplomata 31-go Grudnia, Nayłaskawiey mianowani Kawalerami: Orderu *Sw. Włodzimierza 2-go stopnia*, Radźca Tayny, Senator *Mertens*, i *Sw. Anny 1-go stopnia*, Rzeczywisty Radźca Stanu Ober-Prokuror *Protasow*.

— Przez Naywyższy Rozkaz Dzienny 7-go Stycznia, Komendant twierdzy Anapskiey, liczący się w Artyleryi Jenerał-Major *Panow 1-szy*, uwolniony ze służby z przyczyny ran, z mundurem i pensyą zupełnego wyznaczenia, podług ustawy 6-go Grudnia 1827 roku; znaydujący się przy Oddzielnym Korpusie Kaukazkim, liczący się w Kawaleryi Jenerał-Major *Gostomiłow*, naznaczony Dowódzcą twierdzy Anapskiey.

— Z 6-go N-ru Kuryera Litew. wiadomo już jest o ustanowieniu Ministeryum Majątkow Państwa. Dla czytelnikow naszych będzie bez wątpienia rzeczą ciekawą widzieć szczegółowe wyliczenie przedmiotów, do obrębu działań tego Ministeryum wchodzących. Dzielą się one podług Naywyżey utwierdzoney 26-go Grudnia 1837 roku Ustawy, na trzy rzędy: jedne oddają się pod zarząd Ministeryum, drugie powierzają się jego opiece, trzecie odnoszą się do jego zawiadowstwa.

I. Przedmioty zarządu są:

a) Skarbowe zaludnione, niezaludnione i pustujące grunta, których się liczy, oprócz obszernych niewymierzonych jeszcze przestrzeni w Syberyi i Obwodach Zakaukazkich, do 185,000,000 dziesięcin.

W liczbie tey:

Gruntów i lasów posiadania samego skarbu, oddanych na użytek włościan skarbowych, kolonistów zagranicznych i narodów koczujących, do 87,000,000 dziesięcin.

Gruntów i lasów w ogólném z obywatelami władaniu, do 98,000,000 dziesięcin.

b) Lasu wiedzy skarbowey, do 105,000,000 dziesięcin.

Z tey ogólney ilości gruntów i lasów, od czasu jeneralnego rozgraniczenia, wymierzono tylko około jedney trzeciey części. W Syberyi i za Kaukazem rozgraniczenia jeszcze nie przedsiębrano, azatém ilości ziem, należących do skarbu w tych częściach Rossyi, nie można z pewnością oznaczyć; z resztą podług przybliżonego wyliczenia wiadomo, że w Syberyi Zachodniey ilość gruntów skarbowych wynosi do 211,000,000 dziesięcin.

c) Skarbowe artykuły czynszowe różnego nazwania, w liczbie do 35,418 artykułów.

II. Przedmioty opieki są:

a) Włościanie Państwa wszystkich nazwań i wolni rolnicy (ci i owi wynoszą do 60,000 osad) 9,505,237 dusz płci męzkiey.

б) Инстранные поселенцы, 135,479 душъ.

в) Кочующіе народы, какъ-то: Калмыки въ Астраханской Губерніи и Кавказской Области, Сибирскіе инородцы: осѣдлые, кочевые и бродячіе, и Самоѣды, до 500,000 душъ.

Всего 10,140,716 душъ.

III. Къ завѣдыванію Министерства Государственныхъ Имуществъ относятся:

Предметы сельскаго хозяйства, поименованные въ Св. Уставовъ о городскомъ и сельскомъ хозяйствѣ (т. XII кн. 1-го разд. 11), какъ то: мѣры поощренія и усовершенствованія сельскаго хозяйства, хлѣбопашества и огородничества; разведеніе торговыхъ, мануфактурныхъ и аптекарскихъ растеній, садоводство, разведеніе винограда, винодѣліе, шелководство и овцеводство; морскіе рыбные и тюленьи промыслы, а равно промыслы звѣриные; всѣ принадлежащія къ симъ частямъ и особо учрежденныя по лѣсной части общества, компаніи, Лѣсной Корпусъ, Лисинское Учебное Лѣсничество; Училища земледѣлія, садоводства, винодѣлія, шелководства; образцовыя фермы, казенные фруктовые и шелковичные сады; редакція Земледѣльческаго и Лѣснаго Журналовъ, и капиталы для поощренія сельской промышленности южнаго края Россіи. (*С. П.*)

— Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе Г-на Министра Юстиціи, Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, что Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія увѣдомляетъ его, что выпискою изъ журналовъ Комитета Гг. Министровъ, 2 и 23 минувшаго Ноября сообщено ему, что Государь Императоръ, по положенію Комитета, последовавшему вслѣдствіе представленія его Г. Министра, Высочайше повелѣть соизволилъ: Чиновникамъ по учебной части Министерства Народнаго Просвѣщенія, кои по выслугѣ 25 лѣтъ будутъ на основаніи примѣчанія къ ст. 16 Высочайше утвержденнаго 18 Ноября 1836 года положенія, вновь оставлены Начальствомъ на службѣ, производить, сверхъ жалованья и пенсію, съ тѣмъ ограниченіемъ, что бы опредѣленныя сказанною статьею полныя пенсіи съ прибавками за каждые пять лѣтъ, выслуженные свыше 25, назначались только тѣмъ, кои выслужили собственно по учебной части Министерства Народнаго Просвѣщенія, до вторичнаго ихъ утвержденія на службѣ, не менѣе 25 лѣтъ; прочимъ же перешедшимъ изъ другихъ вѣдомствъ утвержденнымъ вновь на службѣ опредѣлять, сверхъ жалованья, въ пенсію только полный окладъ ихъ жалованья. (Оп. Пр. Сен. 17 Дек. 1837 г.)

— Государственный Совѣтъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: какимъ образомъ должны быть дѣлимы между Членами и Секретарями Палатъ и нижнихъ Судебныхъ мѣстъ взыскиваемыя съ неправыхъ апелляторовъ штрафы? нашелъ, что за неправую апелляцію установлено взыскивать штрафы (Св. Зак. Т. X. ст. 2036, 2037, 2038, 2092, 2102 и 2352), изъ коихъ одна половина предоставляется Судьямъ и Секретарямъ, а другая причисляется къ Государственнымъ доходамъ (ст. 1668). Но какъ дѣлить сіи штрафы между первою и второю инстанціею Суда, о томъ нѣтъ въ законѣ опредѣлительнаго постановленія. Хотя въ ст. 775 (Т. X. о судопроизводствѣ межевомъ) и сказано, чтобы половину штрафныхъ суммъ, взыскиваемыхъ за неправыя жалобы на Межевыя Конторы и Канцелярію, раздѣлять между Присутствующими и Секретарями по количеству, жалованья; однако и здѣсь не объяснено, должно ли при расчисленіи брать оба мѣста въ совокупности, или каждое отдѣльно. Отъ сего недостатка въ законѣ и раздѣлы штрафовъ, какъ открывается изъ собранныхъ свѣдѣній, производятся разнообразно, т. е. или по ровну высшей инстанціи съ нижними, или вообще, расчисляя по окладамъ жалованья, получаемаго Присутствующими и Секретарями обоихъ мѣстъ. По соображеніи такимъ образомъ статей Свода Законовъ о судопроизводствѣ Гражданскомъ съ статьями межевыми, Государственный Совѣтъ, согласно заключенію Правительствующаго Сената, *положилъ* сдѣлать слѣдующее дополненіе: 1.) Въ тѣхъ случаяхъ и въ тѣхъ частяхъ спорнаго дѣла, въ коихъ рѣшеніемъ Сената утверждается рѣшеніе Палаты, сходное съ рѣшеніемъ Уѣзднаго Суда, взыскиваемый на основаніи существующихъ законовъ съ обвиненной стороны штрафъ, за отдѣленіемъ половины его въ казну, дѣлить между Палатою и Судомъ по ровну, а въ каждомъ мѣстѣ между Членами и Секретарями, дѣлить по количеству получаемаго ими жалованья. 2.) Какъ сіе правило служитъ дополненіемъ къ закону существующему, то оно и не должно прости-

b) Koloniści zagraniczni, 135,479 dusz.

c) Narody koczujące, jako to: Kałmucy w Guberпіі Astrachańskiey i Obwodzie Kaukazkim, Sybirscy innorodcy: osiadli, koczujące włoczęźne życie prowadzący i Samojedzi, do 500,000 dusz.

W ogóle 10,140,716 dusz.

III. Do zawiadywania Ministeryum Majątkow Państwa należą:

Przedmioty gospodarstwa wieyskiego, wymienione w Połączeniu Ustaw o mieskim i wieyskim gospodarstwie (t. XII ks. 1 rozdz. 11), jako to: środki zachęcenia i doskonalenia gospodarstwa wieyskiego, rolnictwa i ogrodnictwa; rozmnożenie roślin handlowych, rękodzielniczych i aptecznych, sadownictwo, rozprowadzenie winnic, jedwabnictwo i hodowla owiec; łowienie ryb morskich i tiuleniow, również łowiectwo; wszystkie należące do tych części i osobno zawiązane leśne towarzystwa, kompanie, Korpus leśny, Lisińskie Uczebne Leśnictwo; Szkoły rolnictwa, ogrodnictwa, robienie wina, jedwabnictwo, gospodarstwo wzorowe, skarbowe ogrody owocowe i morwowe, redakcya Dzienników Rolniczego i Leśnego, tudzież kapitały dla ożywienia przemysłu wieyskiego w południowym kraju Rossyi. (*P.P.*)

— Rządzący Senat słuchali przełożenia P. Ministra Sprawiedliwości Radźcy Taynego i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa, iż P. Minister Narodowego Oświecenia uwiadamia go, że przez wypis z żurnałów Komitetu PP. Ministrów 2-go i 23-go zeszłego Listopada udzielono mu, że Cesarz Jego Mość, po postanowieniu Komitetu, nastałém na skutek przedstawienia tegoż P. Ministra, Naywyżey rozkazać raczył: urzędnikom szkolney części Ministeryum Narodowego Oświecenia, którzy po wysłużeniu 25-ciu lat, będą na osnowie uwagi do artykułu 16 go Naywyżey utwierdzoney 18-go Listopada 1836 r. ustawy, znowu przez Zwierzchność w obowiązku zostawieni, wydawać, oprócz płacy jeszcze i pensyą, z tém ograniczeniem, ażeby pomienionym artykułem naznaczone pensye zupełne z dodatkami za każde pięć lat, oprócz 25-ciu wysłużonych, tym tylko były naznaczane, którzy wysłużyli właściwie w szkolney części Ministeryum Narodowego Oświecenia, do czasu powtórnego ich utwierdzenia na służbie, nie mniey jak 25 lat; dalszym zaś, którzy z innych zawiadowstw przeszli, utwierdzonym nanowo na służbie, wyznaczać, oprócz płacy, na pensyą tylko zupełne wyznaczenie ich płacy. (Opub. p. Rz. Sen. 17 Grud. 1837 r.)

— Rada Państwa, na Połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Ogólném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: jakim sposobem powinny bydź dzielone między Członkami i Sekretarzami Izb i niższych Urzędów Sądowych uzyskiwane od nieprawnych appellantów sztrafy? znalazła, że za pierwszą appellacyą ustanowiono uzyskiwać sztrafy (Połączenie Praw Tom X artykułów 2036, 2037, 2038, 2092, 2102 i 2352), z których jedna połowa zostawuje się Sędziom i Sekretarzom, a druga policza się do dochodów Państwa (art. 1668). Ale jak dzielić te sztrafy między pierwszą, a drugą instancyą Sądu, o tém nie ma w prawie pewnego postanowienia. Chociaż w artykule 775 (T. X o graniczném sądownictwie) powiedziano, ażeby połowę summ sztrafowych, uzyskiwanych za nieprawne żałoby na Graniczne Kantory i Kancellaryą, rozdzielać między zasiadających i Sekretarzów stosownie do ilości płacy; jednakże i tu nie objaśniono: czy przy wyliczeniu, należy brać oba urzędy łącznie, albo też każdy oddzielnie. Z przyczyny tey niedostateczności w prawie i podziały sztrafów, jak się z zebranych wiadomości wykrywa, uskuteczniają się nie jednostaynie, to jest: albo po równey części instancyi wyższey z niższemi, albo w ogólności, wyliczając stosownie do wyznaczenia płacy, pobieraney przez Zasiadających i Sekretarzy obu urzędów. Po roztrząśnieniu tym sposobem artykułów Połączenia Praw o odbywaniu Sądów Cywilnych z artykułami granicznemi, Rada Państwa, zgodnie z wnioskiem Rządzącego Senatu, *postanowiła* uczynić dopełnienie następujące: 1) W tych zdarzeniach i w tych częściach sprawy sporney, w których przez rozstrzygnienie Senatu utwierdza się wyrok Izby, zgodny z wyrokiem Sądu Powiatowego, sztraf uzyskiwany na osnowie istniejących praw od strony obwinioney, za oddzieleniem jego połowy do skarbu, dzielić między Izbą i Sądem po równey części, a w każdym urzędzie pomiędzy Członkami a Sekretarzami, dzielić stosownie do ilości pobieraney przez nich płacy. 2) Ponieważ to prawidło służy za dopełnienie do prawa istniejącego, przeto też nie powinno się ono rozciągać na sprawy, ostatecznie rozstrzygnione, których dotychczasowy podział sztrafów nie może już ulegać nowe-

раться на дѣла, окончательно рѣшенныя, по коимъ прежній раздѣлъ штрафовъ не можетъ уже подлежать новому ихъ передѣлу. „На ономъ Мнѣніи написано:“ Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта о порядкѣ раздѣла между Членами и Секретарями Судебныхъ мѣстъ штрафовъ, взыскиваемыхъ съ неправыхъ апелляторовъ, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. Предсѣдатель Государственнаго Совѣта *Графъ Новосильцовъ.* 3 Ноября 1837. (Опуб. Правител. Сен. 18 Декабря 1837 г.)

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: *во-первыхъ*, предложенное Господиномъ Тайнымъ Совѣтникомъ, Министромъ Юстиціи и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Дашковымъ, къ надлежащему исполненію, Высочайше утвержденное Мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: можетъ ли вдова Чиновника, пользовавшагося арендою, или вмѣсто оной денежною суммою, владѣть первою или получать послѣднюю обще съ другими наслѣдниками, если она вступитъ въ новый бракъ? и соглашаясь съ опредѣленіемъ Общаго Собранія Правительствующаго Сената, въ докладѣ семъ изложеннымъ, *положилъ*: опредѣленіе сіе, какъ поясненіе 150 статьи Свода Зак. Тома VIII объ арендныхъ имѣніяхъ, утвердить.“ На ономъ Мнѣніи написано: „Его Императорское Величество воспослѣдовавшее Мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по вопросу о правѣ вдовы на аренду перваго мужа, въ случаѣ вступленія ея въ новый бракъ, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить.“ Предсѣдатель Государственнаго Совѣта *Графъ Новосильцовъ.* 9 Ноября 1837 года; *и во-вторыхъ*, справку, по коей оказалось, что состоявшееся въ Общемъ Сената Собраніи опредѣленіе заключалось въ слѣдующемъ: къ разрѣшенію вышеизъясненнаго вопроса должно принять въ руководство изъ Свода Учрежденій и Устава объ арендныхъ имѣніяхъ, VIII Тома, 150 статьи: 1, 2 и 4 пункты. По силѣ постановленій, въ сихъ пунктахъ изложенныхъ: 1) Аренда, пожалованная Чиновнику, по смерти его, переходитъ и къ его женѣ. 2) Аренда сія остается всегда во владѣніи наслѣдниковъ, до окончанія того срока, на который она была пожалована арендатору. 3) Арендаторъ, имѣя многихъ наслѣдниковъ, можетъ отказать аренду свою одному изъ нихъ по избранію, а слѣдовательно и одной женѣ своей, и у избраннаго наслѣдника она остается также до истеченія арендныго срока. 4) Кромѣ лицъ, въ 1 пунктѣ поименованныхъ, никто другой не можетъ быть наслѣдникомъ и по духовному арендатора завѣщанію. Изъ сего слѣдуетъ заключить, что аренда переходитъ въ наслѣдство къ кому бы то ни было изъ сихъ наслѣдниковъ не иначе, какъ на весь срокъ, назначенный для самаго арендатора; но чтобы вдова, выйдя потомъ за мужъ, лишалась участія въ арендѣ перваго своего мужа, того въ законѣ не сказано; узаконенія же о пенсіяхъ вдовамъ умершихъ Чиновниковъ, не можно приводить въ образецъ для рѣшенія вопроса объ арендахъ, по различію обстоятельствъ; ибо пенсія жалуется самой вдовѣ, въ уваженіи къ вдовственному ея состоянію, а аренда считается наслѣдствомъ, открывшимся вдовѣ послѣ мужа. Въ слѣдствіе сихъ соображеній, Общее Собраніе Правительствующаго Сената, полагало, что по силѣ вышеприведенныхъ узаконеній, вдова умершаго Чиновника, коему пожалована была аренда, на оную не лишается права вступленіемъ въ новое супружество. (Опуб. Прав. Сен. 21 Декабря 1837 г.)

— Государственный Совѣтъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, по Высочайшей волѣ разсмотрѣвъ возникшій, при разрѣшеніи предъ симъ въ Государственномъ Совѣтѣ докладовъ 6-го Департамента Правительствующаго Сената о 9 преступникахъ изъ Дворянъ и Чиновниковъ, вопросъ о поясненіи закона относительно преступниковъ изъ Дворянъ, приговариваемыхъ къ военной службѣ, но оказывающихся къ оной неспособными,— согласно мнѣнію Управлявшаго Министерствомъ Юстиціи, Министра Внутрен. Дѣлъ, *положилъ*: Въ приговорахъ о преступникахъ, подлежащихъ на основаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта, 22 Октября 1836 года Высочайше конфирмованнаго, по лѣтамъ ихъ, отдачѣ въ военную службу, опредѣлять впредь именно, что тѣ изъ нихъ, которые къ военной службѣ окажутся неспособными, обращаются въ арестантскія роты, а въ случаѣ не

mu ich działowi. »Na tey opinii napisano:« Jego Cesarska Mość nastałą opinią na Ogólném Zebraniu Rady Państwa o porządku podzielania sztrafów pomiędzy Członków a Sekretarzy Urzędów Sądowych, od nieprawnych appellatorów uzyskiwanych, Naywyżey utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. Prezydent Rady Państwa *Hrabia Nowosilcow.* 3-go Listopada 1837 roku. (Opublikowano przez Rządzący Senat 18-go Grudnia 1837 roku).

— Rządzący Senat na Połączoném Zebraniu pierwszych trzech Departamentów słuchali: *naprzód* przełożenia przez P. Radzcy Taynego, Ministra Sprawiedliwości i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa do należytego wypełnienia, Naywyżey utwierdzoney opinii Rady Państwa brzmienia następującego: »Rada Państwa, na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Ogólném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy może wdowa Urzędnika, użytkującego z dzierżawy albo zamiast jey pobierającego summę pieniężną, władać pierwszą albo pobierać ostatnią łącznie z innemi sukcessorami, jeżeli weydzie w nowy związek małżeński? i zgadzając się z postanowieniem Powszechnego Zebrania Rządzącego Senatu w przełożeniu tém opisaném, *zamierzyła*: postanowienie to, jako objaśnienie 150 artykułu Połączenia Praw T. XII o majątkach dzierżawnych, utwierdzić.« Na tey opinii napisano: «Jego Cesarska Mość nastałą opinią na Ogólném Zebraniu Rady Państwa względem zapytania o prawie wdowy do dzierżawy pierwszego męża, w razie weyścia jey w nowe małżeństwo, Naywyżey utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić.« Prezydent Rady Państwa *Hrabia Nowosilcow.* 9-go Listopada 1837 roku; i *powtóre* sprawki, z którey się okazało, że nastałe na Powszechném Zebraniu Senatu postanowienie zawierało się w tém, co następuje: na rozstrzygnienie wyżey wyrażonego zapytania należy przyjąć za przewodnictwo z Połączenia Urządzeń i Ustawy o majątkach arendownych, VIII Tomu, artykułu 150, punkta 1, 2 i 4. Na mocy postanowień, w punktach tych opisanych: 1) Dzierżawa, dana Urzędnikowi po jego śmierci, przechodzi i do jego żony. 2) Dzierżawa ta zostaje zawsze we władaniu sukcessorów, do wyyścia tego terminu, na jaki ta była dana dzierżawcy. 3) Dzierżawca, wielu mając następców, może przekazać dzierżawę jednemu z nich podług wyboru, a zatém następnie i samey swey żonie, a u wybranego sukcessora zostaje ona także do upłynienia terminu dzierżawy. 4) Oprócz osób, w 1 punkcie wyrażonych, nikt inny nie może być sukcessorem i na mocy testamentu dzierżawcy. Ztąd wnieść wypada, że dzierżawa przechodzi w sukcessyą do kogokolwiek z tych sukcessorów nieinaczey, jak na cały termin, dla samego dzierżawcy zakreślony; ale żeby wdowa, po wyyściu potém za mąż, traciła uczęstnictwo w dzierżawie pierwszego swego męża, tego w prawie nie powiedziano; postanowienia zaś o pensyach dla wdów po zmarłych Urzędnikach, nie można przytaczać za wzór do rozstrzygnienia zapytania o dzierżawach, dla różnicy okoliczności; gdyż pensya wyznaczana bywa dla samey wdowy, ze względu na stan jey wdowi, dzierżawa zaś uważa się za sukcessyą, spadającą na wdowę po mężu. Skutkiem tych uwag, Ogólne Zebranie Rządzącego Senatu mniemało, że na mocy wyżey przytoczonych postanowień, wdowa zmarłego Urzędnika, któremu dana była dzierżawa, nie traci do niey prawa przez weyście w nowe małżeństwo. (Opubl. p. Rz. Senat 21-go Grudnia 1837 roku).

— Rada Państwa, na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Ogólném Zebraniu, z Naywyższey woli rozpatrzywszy wynikłe przy rozstrzygnieniu przedtém w Radzie Państwa przełożeń 6-go Departamentu Rządzącego Senatu o 9-ciu przestępcach z Dworzan i Urzędników pytanie, o wyjaśnienie prawa względem przestępców dworzan, osądzonych do służby woyskowey, ale okazujących się do niey niezdatnymi, — zgodnie z opinią byłego Zarządzającego Ministeryum Sprawiedliwości, Ministra Spraw Wewnętrznych, *postanowiła*: W wyrokach o przestępcach, podlegających na osnowie Opinii Rady Państwa, 22-go Październiká 1836 roku Naywyżey utwierdzoney, podług ich lat, oddaniu do służby woyskowey, postanowić odtąd, mianowicie, że ci z nich, którzy okażą się niezdatnymi, mają bydź odesłani do rot aresztantskich, a w razie niezdatności i do robót w tych rotach, wysyłają się do Syberyi na zaludnienie. (Opub. p. Rz. Senat 29 Grudnia 1837 r.)

способности и къ работамъ въ сихъ ротахъ, ссылаются въ Сибирь на поселеніе. (Опуб. Прав. Сен. 29 Декабря 1837 г.)

— Государь Императоръ, по положеніямъ Комитета Гг. Министровъ отъ 2 и 23 минувшаго Ноября, Высочайше повелѣть соизволилъ, распространить на всѣ города и уѣзды Калужской губерніи положеніе, Высочайше утвержденное 24 Мая 1835 года, объ отношеніяхъ между хозяевами фабричныхъ заведеній, и мастеровыми, поступающими къ нимъ по найму. (Опуб. Прав. Сен. 30 Декабря 1837 г.) (*С. В.*)

— Cesarz Jego Mość, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów pod d. 2 i 23 zeszłego Listopada, Naywyżey rozkazać raczył, rozciągnąć na wszystkie miasta i powiaty Gubernii Kałuzkiey postanowienie Naywyżey utwierdzone 24-go Maja 1835 roku o stosunkach pomiędzy właścicielami zakładów fabrycznych a maystrami, przez nich najętemi. (Opub. p. Rz. Senat 30-go Grudnia 1837 roku).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Пруссія.

Берлинъ, 23-го Января.

Здѣшняя Королевская Академія Художествъ приводить въ исполненіе въ настоящемъ году публичное состязаніе для полученія преміи въ исторической живописи; эта премія для уроженцевъ здѣшняго края опредѣляется на 3 года по 500 реихст. въ годъ на издержки путешествія за границу, именно ученикамъ той же Академіи и Академіи Дисельдорфской.

— 4 ч. с. м. между 10 и 11 часомъ ночью жители Гумбиннена (въ восточной Пруссіи, Литовскомъ округѣ), именно живущіе близъ тамошняго рынка, поражены были столь сильнымъ ударомъ, что стѣны и домашняя утварь, задрожали. На другой день открыта причина, именно разсѣлась земля поперекъ всего рынка, и это кажется произошло отъ сильнаго мороза, такъ какъ подобный ударъ слышимъ былъ и въ слѣдующія весьма холодныя ночи. (Степень холода неопредѣлена).

— Послѣдствіе, происходящее отъ образованія солдатъ, особенно артиллеріи Турецкой, подъ надзоромъ Прусскихъ военныхъ, безъ сомнѣнія удивительно. Порта имѣетъ уже теперь въ Дарданеллахъ 2,000 обученныхъ на Прусскій манеръ артиллеристовъ. Признавая очевидную пользу отъ образованія своего войска по Европейски, Порта отнеслась теперь опять къ нашему Правительству, требуя еще болѣе наставниковъ, въ слѣдствіе чего весною будетъ отправленъ въ Истамбулъ отрадъ изъ одного Офицера и восьми унтеръ-офицеровъ артиллеріи. (*G. C.*)

Франція.

Парижъ, 19 го Января.

Монитеръ увѣдомляетъ о благополучномъ прибытіи 1-го Декабря Принца *Жоанвильскаго* на корабле *Геркулесъ* въ Гореа. На другой день посѣтилъ Принцъ Начальника Негровъ области Дарока, который выдаетъ себя за Короля Декарскаго; пожавъ Принцу руку, онъ называлъ себя счастливымъ, что можетъ видѣть сына Короля, котораго признаетъ своимъ повелителемъ. Принцъ отправится изъ Гореи въ ла Прая а оттуда въ Ріо-Жанеиро.

— По изслѣдованію оказалось, что пожаръ въ театрѣ *Favart* произошелъ отъ желѣзныхъ трубъ огрѣвающихъ сцену и проведенныхъ слишкомъ близко отъ помоста и балокъ. — Пѣвица *Кризи* предложила въ даръ для пожарной команды, занимавшейся потушеніемъ огня 500 франковъ. Артисты Италіанской оперы будутъ теперь разыгрывать свои пьесы въ театрѣ Вантадуръ.

— Въ Авиньонъ приведено уже 25 арапскихъ лошадей назначенныхъ въ подарокъ для Короля отъ *Абдель-Кадера.*

— Морозы не прекращаются и кажется все увеличиваются. Сена замерзла вчера. Сегодня термометръ показывалъ 12 град. Въ Ліонѣ 14 ч. замерзло три караульныхъ солдата.

— Говорятъ, что извѣстный поэтъ Александръ *Дюма* отправится въ Алжиръ, куда повезетъ подарки отъ Наслѣднаго Принца *Абдель Кадеру.*

— По донесеніямъ изъ Туниса, *Ахметъ*-Бей бывшій правитель Константины, проходитъ пустыни съ нѣсколькими тысячами Арабовъ нападая на караваны и грабя ихъ.

— 13-го ч. всѣ глухонѣмые въ столицѣ праздновали 125-й день рожденія своего благодѣтеля Аббата *де л'Эпе* пиршествомъ, въ которомъ также довольно много участвовало неглухонѣмыхъ; разговоры ведены были минами, однако были весьма живы.

— Съ Греческимъ Правительствомъ заключенъ почтовый договоръ, въ слѣдствіе коего, письма можно отправлять безденежно, съ пароходами восточнаго судоходства.

20-го Января.

Маркграфъ *Эспеха* новый Французскій Посланникъ прибылъ вчера въ Парижъ, по сему извѣстіе о задержаніи его, оказалось ложнымъ.

— Племянникъ Лорда *Дургама*, бился объ закладъ съ Лордомъ *Сеймуромъ* на 2,000 ф. ст. что Г. *Тьеръ* будетъ вновь Министромъ до 16 Января 1839 г.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, 23-go Stycznia.

Tuteysza Akademia Królewska Sztuk Pięknych, przywodzi do skutku w roku bieżącym publiczne ubieganie się o nagrodę w malarstwie historyczném, którą to nagrodą dla krajowców, będzie roczne na lat trzy stipendium po 500 talarow na koszta podróży zagraniczney, a mianowicie dla uczniów teyże akademii i akademii Düsseldorfskiey.

— Dnia 4 b. m. w nocy między godziną 10 a 11-tą, mieszkańcy Gumbina (Gumbinnen, w Prusiech Wschodnich, departamencie Litewskim), a mianowicie mieszkający w domach, położonych w bliskości tamecznego placu targowego, zostali przerażeni tak silnym hukiem, że można było widzieć ślad jego na wzruszeniu murow i sprzętow domowych. Dopiero nazajutrz odkryto przyczynę, to jest: pęknienie ziemi w poprzek całego rynku, co, jak się zdaje, skutkiem wielkiego mrozu nastąpiło, bo huk podobny dał się słyszeć i w następnych nader mroźnych nocach. (Stopnia mrozu nieoznaczono).

— Skutek, jaki sprawia wykształcenie żołnierzy, mianowicie zaś artyllerzystów tureckich pod kierunkiem woyskowych Pruskich, jest rzeczywiście zadziwiający. Porta ma teraz w Dardanellach już 2,000, na sposób Pruski wyuczonych artyllerzystów. Uznając ona wielką korzyść z organizacyi woyska swego na sposób Europeyski, zgłosiła się teraz znowu do Rządu naszego z prośbą o nadesłanie jey więcey jeszcze instruktorów, w skutku czego ma bydź zaraz na wiosnę posłany do Stambułu oddział, złożony z jednego oficera i ośmiu podoficerów artylleryi. (*G. C.*)

Francya.

Paryż, dnia 19 Stycznia.

Monitor donosi o szczęśliwém przybyciu Xięcia *Joinville* na pokładzie okrętu *Hercules* do Gorei, gdzie d. 1 Grudnia zawinął. Nazajutrz odwiedził Xiąże Naczelnika Czarnych kraju Daroca, mieniącego się Królem Dekar, który uścisnąwszy Xięcia za rękę, winszował sobie, że może oglądać syna Monarchy, którego swym władzcą uznaje. Xiąże pojedzie z Gorei do la Praya, a stamtąd, do Rio-Janeiro.

— Pokazało się z wyprowadzonego śledztwa, że ogień w teatrze *Favart*, wszczął się od rur żelaznych, ogrzewających scenę, a zbyt blizko podłogi i belek przeprowadzonych.— Spiewaczka *Grisi*, przesłała 500 fr. w darze dla straży ogniowey, która była przy gaszeniu pożaru. Artyści Opery Włoskiey, będą teraz dawać swe przedstawienia w teatrze Ventadour.

— Do Avenionu przybyły już konie arabskie, ofiarowane dla Króla przez *Abdel-Kadera.* Jest ich 25.

— Mrozy trzymają ciągle i zdają się powiększać. Sekwana zamarzła dnia wczorayszego. Dziś pokazywał termometr 12 stopni. W Lyonie d. 14 zmarzło trzech żołnierzy, stojących na straży.

— Mówią, że znany Poeta Alexander *Dumas*, pojedzie do Algieru, dokąd powiezie podarunki Królewicza Następcy tronu, dla *Abdel-Kadera.*

— Według doniesień z Tunetu, *Achmed-Bey*, były Rządca Konstantyny, przebiega pustynie na czele kilku tysięcy Arabów, napadając i rabując karawany.

— Dnia 13-go obchodzili wszyscy głuchoniemi, obecni w stolicy, 125-letnią rocznicę urodzin swego pierwszego dobroczyńcy *Abbé de l'Epée*, przez ucztę, na którey znaydowało się także dosyć niegłuchoniemych; rozmowy toczyły się na migi, pomimo to jednak były bardzo ożywione.

— Z Rządem Greckim zawarto konwencyą pocztową, w skutku którey mogą listy bydź wzajemnie bez opłaty posyłane. Czynność tę dopełnią parowe statki żeglugi wschodniey.

Dnia 20.

Margrabia *Espeja*, nowy Poseł Francuzki przybył wczora do Paryża; wieść przeto o jego uwięzieniu okazała się fałszywą.

— Synowiec Lorda *Durham* założył się z Lordem *Seymour* o 2,000 fun. szt., że Pan *Thiers* zostanie nanowo Ministrem przed 16 Stycznia 1839 r.

— Увѣдомляютъ изъ Мадрита отъ 11 Января, что Генералъ *О'Доннелъ* будетъ наименованъ главнымъ вождемъ Сѣверной Армiи вмѣсто Генерала *Эспартеро* и что Донъ Базилiо *Гарсiа* направилъ свой походъ на Сiерра Альбарасинъ. (*G. C.*)

21-го Января.

Сегодня какъ въ день смерти *Людвика XVI*, во многихъ здѣшнихъ церквахъ совершена панихида, при чѣмъ особенно жители Санъ-Жерменскаго предмѣстiя находились во множествѣ.

— *Temps* увѣдомляетъ, что въ продолженiе вчерашняго дня, пятьдесятъ печныхъ трубъ погашено пожарною командою.

— Одинъ Министерскiй журналъ увѣдомляетъ, что вчера изъ Министерства иностранныхъ дѣлъ отправленъ курьеръ въ Мадритъ съ весьма важными депешами къ Графу *Латуръ-Мобургу*.

22-го Января.

Герцогиня *Орлеанская* велѣла представить въ отдѣленiя бѣдныхъ двѣнадцати округовъ города Парижа, 4,000 фр. на одежду для неимущихъ матерей семействъ. Городскiй Совѣтъ Парижа въ облегченiе нуждъ при чрезмѣрной стужѣ, отпустилъ 10,000 фр. на супъ для нуждающихся работниковъ, и 12,000 фр. на дрова для бѣдныхъ. За день предъ тѣмъ это начальство передало сумму 12,000 фр. для той же цѣли въ гошпитали.

— Г. *Барантъ* Французскiй Посланникъ при Россiйскомъ Дворѣ, вчера вечеромъ прибылъ въ Парижъ.

— *Алжирскiй Мониторъ* содержитъ сегодня приказъ, въ которомъ Маршалъ *Вале* увѣдомляетъ войско, что Генер. *Кастелланъ*, вмѣсто Генерала *Трецеля* получившаго дозволенiе возвратиться во Францiю, принимаетъ главную команду въ провинцiяхъ Боны и Константины.

— *Temps* сообщаетъ: „Нѣсколько дней распространился слухъ, что иностранныя Державы обѣщали *Донъ-Карлосу* большое пособiе, и говорятъ о первой посылкѣ 3 мил. фр., за которою немедленно послѣдуетъ и вторая, 6 мил. фр. Неизвѣстно, обратило ли на себя это обстоятельство вниманiе Кабинета; но утверждаютъ, что во вчерашнемъ Министерскомъ Совѣтѣ много о томъ говорили, что и съ нашей стороны равно будетъ послано денежное пособiе или новыя потребности Правительству Королевы. Вчера вечеромъ говорили, что въ Мадритъ нараженъ курьеръ, чтобъ договориться на счетъ приличнаго пособiя. Желательно, чтобы извѣстiе сiе скоро могло оправдаться." (*A.P.S.Z.*)

Байонна, 11-го Января.

Движенiя произведенныя войскомъ *Донъ-Карлоса* противу Бальмазеды, были только фальшивыя. Истинная цѣль была направлена къ Португалеттѣ близъ Бильбао. Письма изъ Португалетты увѣдомляютъ, что все тамошнее народонаселенiе не исключая стариковъ, женщинъ и дѣтей, ревностно занимается вмѣстѣ съ гарнизономъ состоящимъ изъ 800 чел., возстановленiемъ и укрѣпленiемъ тамошнихъ шанцевъ. Карлисты съ своей стороны заняты починкою дорогъ, кажется для переправы тяжелой артиллерiи.

— Увѣдомляютъ изъ Сарагоссы отъ 7 Января, что Генералъ *Сантосъ Санъ-Мигуэль* вышелъ оттуда въ Калатаюдъ, противу экспедицiи Генерала *Гарсiа*, который вездѣ на пути производитъ безпорядки и грабежъ и распространяетъ ужасъ. (*G. C.*)

А н г л i я.

Лондонъ, 17-го Января.

Говорятъ, что Генералъ *Кордова* будетъ наименованъ Посланникомъ въ Англiи вмѣсто Д. Мигуэля *Агилара*.

— Оказалось, что смотритель биржеваго зданiя, взявъ съ собою ключи отъ главныхъ входовъ послѣ обыкновеннаго закрытiя этого зданiя, отправился въ деревню въ Гриничь на 5 англiй. миль отъ Лондона, гдѣ онъ жилъ обыкновенно. И потому съ большимъ трудомъ едва успѣли выломить запертыя ворота, когда должно было тушить пожаръ.

— Въ Мексиканской столицѣ опасались возмущенiй, въ слѣдствiе чего Правительство приняло нужныя мѣры предосторожности. Недовольные желали бы возстановить союзное уложенiе, и притомъ полагали, что *Бустаменте* долженъ будетъ сдаться. Въ купеческихъ письмахъ по сему дѣлу совершенно другiя мысли, по крайней мѣрѣ они нисколько небезпокоятся. Говорили, что на Ген. *Санта-Ана* падаетъ сильное подозрѣнiе, на счетъ участiя во всемъ томъ, что происходитъ; но по недостатку доказательствъ, Правительство не смѣло обличить его. Безпорядки въ Пуэбла, произведенныя убiйцами Французскаго Консула, для безопаснаго побѣга, который имъ и удался, благополучно прекращены.

— Послѣднiя письма изъ Рiо-Жанеиро, писаны 5 Ноября; въ то время тамъ неимѣли еще свѣдѣнiя

— Piszą z Madrytu pod d. 11 Stycznia, że *O'Donnel* ma bydź mianowany naczelnym wodzem armii północney w mieyscu Jenerała *Esparterry*, że Don Basilio *Garcia* cofnął swóy pochod na Sierra Albaracin. (*G. C.*)

Dnia 21.

Dzisia, jako w rocznicę śmierci *Ludwika XVI*, w wielu tuteyszych kościołach odprawione było żałobne nabożeństwo, na którém szczególniey bardzo się licznie znaydowali mieszkańcy przedmieścia Saint Germain.

— *Temps* donosi, że w przeciągu wczorayszego dnia, korpus pożarny ugasił pięędziesiąt palących się kominow.

— Jeden z dziennikow Ministeryalnych donosi, że wczora z hotelu Ministeryum spraw zewnętrznych, wysłany został goniec do Madrytu, który powiozł bardzo ważne depesze Hrabiemu *Latour-Maubourg*.

Dnia 22.

Xiężna *Orléańska* kazała złożyć w biurach ubogich dwónastu wydziałow miasta Paryża, summę 4,000 fr. na odzież dla biednych matek familiy. Rada miasta Paryża dla ulżenia nędzy z przyczyny wielkich mrozow, wydała 10,000 fr. na rozdzielanie zupy pomiędzy niemającemi wyżywienia robotnikami, a także 12,000 na drzewo dla ubogich. Dniem przed tém taż władza na podobnyż cel wydała 12,000 fr. dla szpitalow.

— P. *Barante*, Poseł Francuzki przy Dworze Rossyyskim wczora wieczorem przybył do Paryża.

— *Monitor Algierski* zawiera dzisia rozkaz dzienny, w którym Marszałek *Valée* uwiadamia woysko, że Jenerał *Castellane* na mieyscu Jenerała *Trezel*, który otrzymał dozwolenie powrócić do Francyi, przyymie główne dowództwo w prowincyach Bony i Konstantyny.

— W *Temps* czytamy: „Od dni kilku rozszerzyła się pogłoska, że dla *Don Carlosa* zabezpieczone zostało znaczne wsparcie przez mocarstwa zagraniczne, i mówią o pierwszém posłaniu 3 million. fran., za którém wkrótce nastąpi drugie, 6 mil. fran. Nie wiemy, czyli ta okoliczność zwróciła na siebie uwagę gabinetu, lecz zapewniają, że na wczorayszey radzie ministeryalney wiele mówiono, że wsparcie również w pieniądzach albo potrzebach wyskowych posłane będzie z naszey strony dla Rządu Królowey. Mówiono wczora wieczorem, że przygotowano gońca do Madrytu, dla porozumienia się względem stosownego rodzaju wsparcia. Życzemy ażeby ta wiadomość prędko się zjścić mogła."

(*A.P.S.Z.*)

Bayonna, 11 Stycznia.

Demonstracye, dokonane przez woyska *Don Carlosa* przeciwko Balmazeda, były tylko pozorne. Prawdziwy zamiar był obrócony na Portugalette przy Bilbao. Listy z Portugallette donoszą, że cała ludność tamteysza, nie wyłączając starców, kobiét i dzieci, pracuje usilnie wraz z załogą, wynoszącą 800 ludzi, nad przywróceniem i umocowaniem szańcow tamteyszych. Karoliści ze swey strony zajęci są naprawianiem dróg, jak się zdaje, pod artylleryą oblężniczą.

— Z Saragossy donoszą pod d. 7 Stycznia, że Jenerał *Santos San Miguel*, wyruszył stamtąd do Calatayud, przeciwko wyprawie Jenerała *Garcia*, który wszędzie którędy tylko przechodzi, dopuszcza się łupieztwa i rabunku, popełnia oraz okrucieństwa. (*G.C.*)

A n g l i a.

Londyn, dnia 17-go Stycznia.

Mówią, że Jenerał *Cordova* ma bydź mianowany Posłem do Anglii na mieysce *D. Miguela Aguilar*.

— Pokazało się teraz, że murgrabia gmachu giełdowego, zabrawszy z sobą klucze od głównych wchodów po godzinie zwykłego zamknięcia tegoż gmachu, wyjechał na wieś do Greenwich, o 5 mil angielskich od Londynu, gdzie zwykle mieszkał. Z teyto przyczyny nie można było, jak tylko z wielką trudnością odbijać ogromne bramy zaryglowane, gdy przyszło do gaszenia ognia.

— W stolicy Mexyku obawiano się zaburzeń, w skutku czego przedsięwziął Rząd stosowne środki ostróżności. Malkontenci radziby przywrócić ustawę związkową, a sądzono przy tém, że *Bustamente* będzie musiał uledz. Listy kupieckie są pod tym względem odmiennego zdania, a przynaymniey nie troszczą się wcale. Mówiono, że pada mocne podeyrzenie na Jenerała *Santa-Ana* o udział w tém, co się dzieje, ale bez dowodów Rząd nie śmiał go zaczepiać. Zaburzenie w Puebla, wzniecone przez zabóyców Konsula Francuzkiego, aby bezpieczniey uciekać mogli, co im się też powiodło, zostało szczęśliwie przytłumione.

— Ostatnie listy z Rio Janeiro, są daty 5-go Listopada; o tym czasie nie miano tam jeszcze żadney wia-

на счетъ возмущеній въ Багіи. Нѣкоторыя изъ нихъ сообщаютъ извѣстіе, которое произвело здѣсь большое впечатлѣніе, что Французы заняли часть Бразильской области смежной съ ихъ владѣніемъ Кайенною.

— Полки назначенные въ Канаду получатъ мундиры сѣрые вмѣсто красныхъ, которые приличнѣе для полевой службы и даже безопаснѣе особенно въ лѣсахъ и кустарникахъ. Назначенною туда артиллерійскою бригадою командовать будетъ Полковникъ. Оба гвардейскіе баталіона назначенные въ Канаду, заняты ученьемъ, а нѣкоторые ихъ Офицеры получили отпускъ на шесть недѣль. Два ротныхъ командира той же гвардіи въ званіяхъ Полковниковъ, требовали увольненія отъ дѣйствительной службы. (*G. C.*)

Германія.

Ганноверъ, 19-го Января.

Утверждаютъ, что Король рѣшительно уже опредѣлилъ преобразованіе пѣхоты, и это немедленно будетъ приведено въ исполненіе. Пѣхота, состоящая теперь изъ 16 баталіоновъ имѣющихъ по 5 компаній, будетъ составлять впредь 20 баталіоновъ, по 4 компаніи; такимъ образомъ войско въ числѣ неизмѣнится. Пѣхотная гвардія будетъ состоять изъ полка гвардіи, изъ полка лейбъ-гвардіи и изъ баталіона гвардейскихъ егерей. Вся эта гвардія въ которую будутъ набирать изъ линейныхъ полковъ, должна постоянно находиться въ столицѣ.

— Замѣчено, что нынѣшній кабинетный Министръ Г. *Шеле* долженъ пользоваться большимъ довѣріемъ Короля, ибо во время послѣдней его болѣзни, Король часто навѣщалъ его и проводилъ у него по нѣскольку часовъ.

Штутгардъ, 18-го Января.

16-го ч. с. м. происходило открытіе нынѣшняго собранія Чиновъ нашего Королевства. По Королевскому порученію, открылъ засѣданіе приличною рѣчью, Тайный Совѣтникъ *Шалайеръ*, управляющій Министерствомъ Внутреннихъ Дѣлъ. (*G. C.*)

Данія.

Копенгагенъ, 10-го Января.

Здѣсь объявлено распоряженіе, обезпечивающее собственность художественныхъ произведеній, почему живописцы, скульпторы, литографщики и проч. художники могутъ быть увѣрены, что ихъ произведеній безъ дозволенія сочинителей, никто передѣлывать и въ пользу свою издавать не будетъ.

— Г. *Шальденмозъ* приговоренъ военнымъ судомъ (которому былъ подвергнутъ какъ чиновникъ по военной части въ Кронбургской крѣпости) къ обязанности представлять для одобренія цензурою въ продолженіе пяти лѣтъ, свои произведенія, къ чему причиною была помѣщенная въ издаваемомъ имъ же журналѣ, на подобіе Персидскихъ писемъ Паскаля, повѣсть, въ которой сдѣланы неприличныя замѣчанія въ разговорѣ между Христіаниномъ и идолопоклонникомъ. Съ давнихъ временъ это первый примѣръ преступленія и наказанія сего рода. (*G. C.*)

Белгія.

Брюссель, 20-го Января.

Недавно на обѣдѣ у Короля находился между прочими Лордъ *Линдохъ*, старшій изъ оставшихся въ живыхъ Англійскихъ Генераловъ (а можетъ быть и Европейскихъ); онъ въ 1814 первый вступилъ съ Англійскою дивизіею въ Антверпенъ; также отличился въ Испанской войнѣ подъ начальствомъ Князя *Веллингтона*. Ему теперь 92 года.

— Сію минуту получено извѣстіе, что великолѣпная церковь Августіановъ въ Гандавѣ сдѣлалась добычею пламени, а съ тѣмъ вмѣстѣ библіотека состоящая изъ 18,000 книгъ и прекрасный заводъ выбойки Гг. Поридеансъ. (*G. C.*)

Испанія.

Мадритъ, 10-го Января.

Многіе думаютъ, что нынѣшніе Министры откажутся отъ должностей, если Франція не доставитъ пособія. Однакожъ еслибъ она захотѣла принимать посредничество, то ей по крайней мѣрѣ слѣдуетъ представить денежное пособіе, ибо такое состояніе дѣлъ, какъ теперь, не могло бы долго существовать.

— Бездѣйствіе войска Королевы, тогда какъ Карлисты не перестаютъ быть дѣятельными, возбуждаетъ здѣсь общее неудовольствіе. Въ провинціи, въ которую вступилъ *Гарсіа* не было болѣе 4 баталіон. пѣхоты и 2 эскадроновъ конницы подъ начальствомъ Генерала *Улибарри*. (*G. C.*)

Португалія.

Лиссабонъ, 8-го Января.

Слышно, что 26 Января будетъ происходить

domości względem zaburzeń w Bahii. Niektóre z nich obeymują doniesienie, które sprawiło tu niemało wrażenia, że Francuzi zagarnęli część kraju Brazyliyskiego, graniczącego z ich posiadłością Cayenne.

— Półki, przeznaczone do Kanady, dostaną mundury szare na mieysce czerwonych, jako stosownieysze do służby polowey, a nawet bezpiecznieysze, zwłaszcza w lasach i zaroślach. Brygadą artyllery i tamże wydzieloną, będzie dowodził Półkownik. Obadwa bataliony gwardyi, do Kanady przeznaczone, zajęte są ćwiczeniami woyskowemi, niektórzy zaś oficerowie tychże, dostali sześciotygodniowe urlopy. Dwóch dowódzców kompanicznych teyże gwardyi w stopniach Półkowników, prosili o uwolnienie z czynney służby. (*G. C.*)

Niemcy.

Hannower, 19 Stycznia.

Zapewniają, że Król postanowił już niezmiennie reformę piechoty, co wkrótce mą bydź przywiedzione do skutku. Piechota, składająca się teraz z 16 batalionow, mających po 5 kompanie, będzie miała na przyszłość 20 batalionow po 4 kompanie; tym sposobem stan liczebny woyska nie ulegnie zmianie. Gwardya piesza składać się będzie z półku gwardyi, z półku straży przybocżney, z batalionu strzelców gwardyi. Cała ta gwardya, do którey będą wybierani ludzie z półkow liniowych, ma raz na zawsze zostawać w stolicy.

— Zrobiono uwagę, że teraźnieyszy Minister gabinetowy P. *Schele*, musi posiadać w wysokim stopniu zaufanie Króla: w czasie bowiem ostatniey słabości zaszczycał go Monarcha częstemi odwiedzinami i po kilka godzin u niego przebywał.

Stuttgard, 18 Stycznia.

Dnia 16 b. m. nastąpiło otwarcie tegorocznego zebrania Stanów Królewstwa naszego. Zagaił posiedzenie, z polecenia Królewskiego, mową stosowną, Radźca Tayny *Schalayer*, przewodniczący Ministeryum spraw wewnętrznych. (*G. G.*)

Dania.

Kopenhaga, 10-go Stycznia.

Ogłoszone tu zostało urządzenie, zabezpieczające własność dzieł sztuki, przez co malarze, rzeźbiarze, rytownicy, litografowie i inni artyści, mają teraz pewność, że dzieł ich pracy, nikt bez pozwolenia autorów przerabiać i na swą korzyść wydawać niebędzie.

— P. *Schaldenmose*, został osądzony przez sąd wojenny, (któremu ulegał jako urzędnik wydziału woyskowego w twierdzy Kronburg), na obowiązek poddawania pod cenzurę pism swoich, przez lat pięć, a to za umieszczenie w wydawanym przez siebie dzienniku na wzór Perskich listow Pascala, powieści, w której są uwagi niewłaściwe w rozmowie między chrześcianinem a poganinem. Od bardzo dawnych czasow, pierwszy to jest przykład przestępstwa i kary tego rodzaju. (*G. C.*)

Belgia.

Bruxella, 20 Stycznia.

Na danym nie dawno obiedzie u Króla, znaydował się między innemi, Lord *Lindoch*, naystarszy z żyjących Jenerałów Angielskich (a może nawet Europeyskich), który w r. 1814, pierwszy wszedł z dywizyą Angielską do Antwerpii; służył on także z odznaczeniem się w woynie Hiszpańskiey pod Xięciem *Wellingtonem*. Ma teraz 92 lata wieku.

— W tey chwili otrzymano wiadomość, że spaniały kościoł Augustyanów w Gandawie stał się pastwą płomieni, oraz biblioteka z 18,000 ksiąg złożona i piękna fabryka kartunów PP. Porideans. (*G. C.*)

Hiszpania.

Madryt, dnia 10 Stycznia.

Wiele osób tego jest zdania, że teraźnieysi Ministrowie usuną się z urzędow, jeżeli Francya odmówi pomocy. Wszakże, gdyby nie chciała wdawać się w interwencyą, potrzeba przynaymniey, ażeby udzieliła wsparcie pieniężne, gdyż dotychczasowy stan rzeczy, nie zdołałby się dłużey utrzymać.

— Nieczynność woyska Królowey, w chwili, kiedy Karoliści nie przestają bydź czynnemi, obudza tu powszechnie nieukontentowanie. W prowincyi, do którey wkroczył *Garcia*, nie było więcey nad 4 bataliony piechoty i 2 szwadrony jazdy, pod dowództwem Jenerała *Ulibarri*. (*G. C.*)

Portugalia.

Lisbona, d. 8 Stycznia.

Słychać, że d. 26 Stycznia odbędzie się szczegól-

особенное засѣданіе конгресса, чтобы молодаго Принца *Донъ Педро де Алькантара*, объявить наслѣдникомъ престола. На другой день будетъ наименована депутація для принесенія Королевѣ поздравленія Кортесовъ съ симъ происшествіемъ.

— Извѣстіе о революціи въ Багіи не произвело здѣсь никакого значительнаго впечатлѣнія. Правительство между тѣмъ дало приказаніе немедленно въ сей портъ отправить корвету, чтобы защищать находящихся тамъ Португальцевъ. (*A.P.S.Z.*)

Греція.

Аѳины, 27-го Декабря.

Вновь образованное наше Министерство, представляетъ и содержитъ всѣ вѣтви бывшихъ политическихъ партій, отъ чего непремѣнно должно ожидать выгодныхъ послѣдствій, ибо такимъ образомъ всѣ партіи соединятся въ одно. Общественное вниманіе обращено особенно на Г-на *Глараки́съ*, который своею образованностію, честностію и знаніемъ политическихъ дѣлъ, много обѣщаетъ добраго.— Министерство финансовъ подвергнется значительнымъ перемѣнамъ во всемъ составѣ. Неизвѣстно, какой будетъ Королевскій кабинетъ. Преемникомъ Г-на *Рудгарта*, извѣстно Г. *Цографосъ*, бывшій полномочный Министръ въ Истамбулѣ. Когда Король *Оттонъ* прибылъ въ Грецію, онъ былъ Военнымъ Министромъ. (*G. C.*)

Турція.

Константинополь, 29-го Декабря.

За нѣсколько дней свирѣпствовала ужасная буря въ Черномъ морѣ, въ Босфорѣ и въ Мраморномъ морѣ, и нанесла большой вредъ. Многіе корабли большаго размѣра потонули. Вскорѣ потомъ наступилъ столь сильный холодъ, что большой каналъ почти замерзъ; это необыкновенный случай. Между простымъ народомъ обнаруживается большой недостатокъ, который Правительство старается отвратить всѣми мѣрами.

— Здѣсь очень неохотно смотрятъ на пребываніе въ Смирнѣ Французскихъ военныхъ кораблей, такъ, что по сему предмету сдѣланы сообразныя представленія Французскому Посланнику, Адмиралу *Руссену*.

— Изъ Персіи получены разногласныя и невѣроятныя извѣстія; одни говорятъ, что Шахъ въ затруднительномъ положеніи, другіе утверждаютъ, что онъ уже грозенъ для своихъ непріятелей. Между тѣмъ здѣшній Персидскій Посланникъ соблюдаетъ по сему дѣлу глубокое молчаніе, изъ чего заключаютъ, что первыя т. е. неблагопріятныя извѣстія должны быть вѣрны. (*G. C.*)

Египетъ.

Каиръ, 1-го Декабря.

На дняхъ происходило здѣсь обрѣзаніе семи сыновей Паши съ большимъ торжествомъ, празднуемымъ ежедневно съ 6 час. утра до 6 вечера, и всякой разъ о томъ объявляли пушечными выстрѣлами. Въ продолженіе трехъ послѣднихъ вечеровъ были иллюминованы мечети, дворцы и весь городъ, притомъ даны прекрасные фейерверки. Паша велѣлъ раздѣлить значительныя денежныя суммы для бѣдныхъ и кромѣ того одѣть и воспитывать на его иждивеніе двѣ тысячи дѣтей, обрѣзанныхъ вмѣстѣ съ его сыновьями. Должно знать что простый народъ не спѣшитъ исполнять этотъ обрядъ, но ожидаетъ обыкновенно времени подобнаго нынѣшнему, почитая это весьма благопріятнымъ обстоятельствомъ. (*G. C.*)

Ганноверское Королевство.

Отдѣльная отъ Великобританіи самобытность Ганновера, со вступленіемъ на престолъ его Короля Эрнеста Августа, бывшаго Герцога Кумберландскаго, заставляетъ обратить вниманіе на это новое государство въ Европѣ. Почитаемъ любопытнымъ краткій историческій и статистическій очеркъ *Ганноверскаго* Королевства въ настоящемъ его положеніи. Ганноверское Королевство состоитъ большею частію изъ прежняго курфиршества. Въ X вѣкѣ, четыре владѣтельныя фамиліи: *Брауншвейгская*, *Нордгеймская*, *Биллунгенская* и *Сюплинбургская*, раздѣляли между собою власть надъ этою страною. Въ концѣ XI вѣка, наслѣдница Биллунгенскаго Дома вступила въ бракъ съ *Генрихомъ Чернымъ*, сыномъ Вольфа, или Гвельфа Эстскаго, Герцога Баварскаго. Сынъ Генриха Чернаго, Генрихъ Гордый, женился на наслѣдницѣ владѣній Брауншвейгскихъ, Нордгеймскихъ и Биллунгенскихъ; и сынъ его, *Генрихъ Левъ*, почитался могущественнымъ въ числѣ Германскихъ владѣтельныхъ князей. Но съ того времени, сила Ганновера начала упадать, такъ, что От-

ne posiedzenie Kongressu, dla ogłoszenia młodego Xięcia *Don Pedro de Alcantara*, Dziedzicem tronu. Nazajutrz wybrana bydź ma deputacya, dla złożenia Królowey powinszowania Kortezów, z okoliczności tego wypadku.

— Wiadomość o rewolucyi w Bahii, nie wzbudziła tu wielkiego wrażenia. Rząd tymczasem wydał rozkaz, ażeby natychmiast do tego portu wysłana była korweta, dla dania obrony osiadłym tam Portugalczykom. (*A.P.S.Z.*)

Grecya.

Ateny, dnia 27 Grudnia.

Nowo-utworzone ministeryum nasze, przedstawia i mieści w sobie wszystkie odcienia byłych stronnictw politycznych; z czego nie można, tylko zbawiennego spodziewać się wpływu, tym bowiem sposobem, wszystkie stronnictwa zamieniają się i przeleją w jedno. Uwaga publiczności jest szczególniey zwrócona na Pana *Glarakis*, który swém wykształceniem, uczciwością i znajomością interessow publicznych, wiele dobrego obiecuje. — Ministeryum skarbu ulegnie znacznym zmianom w całym składzie swego zarządu. Nie wiadomo tylko, jakim będzie gabinet Królewski. Następcą Pana *Rudhard*, jest, jak wiadomo, P. *Zographos*, dotychczasowy Pełnomocny Minister w Stambule. Był on dawniey Ministrem woyny, wtenczas właśnie, kiedy Król *Otto* przybył do Grecyi. (*G. C.*)

Turcya.

Konstantynopol, d. 29 Grudnia.

Przed kilką dniami panowała okropna burza na morzu Czarném, na Bosforze i na morzu Marmora, zrządziła oraz bardzo wielkie szkody. Wiele statków morskich większego rzędu zatonęło. Wkrótce potém nastał mróz tak mocny, że wielki kanał prawie zamarzł; okoliczność nadzwyczaynie rzadka. Między ludem pospolitym okazuje się wielki niedostatek, któremu stara się Rząd zaradzić wszelkiemi sposobami.

— Patrzą tu ciągle niechętném okiem na pobyt wojennych okrętów francuzkich w Smirnie; mówią, że zrobiono w tey mierze stosowne przedstawienie Posłowi Francuzkiemu, Admirałowi *Roussin*.

— Z Persyi mamy sprzeczne i niepewne doniesienia: jedne zapewniają, że Szach znayduje się w przykrém położeniu, drugie, że i owszem stał się groźnym dla swych przeciwników. Tuteyszy Poseł Perski zachowuje tymczasem jak naywiększe w tey mierze milczenie, zkąd wnoszą, że pierwsze, to jest: niepomyślne doniesienia, muszą bydź prawdziwe. (*G. C.*)

Egipt.

Kair, 1-go Grudnia.

W tych dniach dopełniono tu obrzezanie siedmiu synów Baszy z wielką uroczystością, która przez siedm dni obchodzoną była codziennie od godziny 6-tey rano do 6-tey wieczorem, przy zapowiedzeniu jey zawsze przez wystrzały z dział. Podczas trzech ostatnich wieczorów, oświecane były meczety, pałace i całe miasto, dawano oraz piękne ognie sztuczne. Basza kazał rozdzielić znaczne summy pieniężne pomiędzy ubogich, a prócz tego ubrać swoim kosztem i żywić dwa tysiące dzieci, które wraz z dziećmi jego obrzezane zostały. Wiedzieć należy, że lud pospolity nie śpieszy z dopełnieniem tego obrządku, ale zwykł oczekiwać czasu podobnego, jak teraz, uważając to za okoliczność bardzo pomyślną. (*G. C.*)

Królestwo Hannowerskie.

Udzielność Hannoweru, nie zawisła od Brytanii Wielkiey, za wstąpieniem na tron jego Króla Ernesta Augusta, byłego Xięcia Kumberland, każe zwrócić uwagę na to nowe Państwo w Europie. Uznajemy za rzecz ciekawą podać krótki rys historyczny i statystyczny Królestwa *Hannowerskiego* w teraźnieyszym jego stanie. Królestwo Hannowerskie składa się po większey części z dawnieyszego Elektorstwa. W wieku X, cztéry familie panujące: *Brunswicka*, *Nordheimska*, *Billungeńska* i *Süplinburgska*, rozdzielały pomiędzy sobą władzę nad tym krajem. W końcu XI wieku, sukcessorka domu Billungeńskiego wyszła za *Henryka Czarnego*, syna Wolfa, czyli Gwelfa Este, Xięcia Bawarskiego. Syn Henryka Czarnego, Henryk Dumny, ożenił się z Dziedziczką Państw Brunświckich, Nordhejmskich i Billungeńskich, a syn jego *Henryk Lew*, uważany był za potężnego w liczbie Panujących Xiążąt Niemieckich. Ale od tego czasu, znaczenie Hannoweru zaczęło upadać tak, że Otton, wnuk Henryka, władał już tylko Luneburgiem, Brunswikiem, Kalenbergiem, Grubenhagą i Götyngą. Otton złączył je w jedno

тонъ, внукъ Генриха, владѣлъ уже только Люнебургомъ, Брауншвейгомъ, Каленбергомъ, Грубенгагеномъ и Геттингеномъ. Оттонъ соединилъ ихъ въ одно владѣніе, и подарилъ Императору, который отдалъ ихъ ему въ феодальное управленіе, подъ именемъ *Герцогства Брауншвейгскаго*. Разныя другія раздѣленія еще болѣе ослабили это княжество. Въ началѣ XVII вѣка, раздѣлы прекращены были введеніемъ наслѣдованія по праву первородства. Случайно, въ то же время, многія отрасли Брауншвейгскаго Дома прекратились, и, по смерти Эрнеста Целльскаго, владѣнія его были раздѣлены между его сыновьями, Генрихомъ и Вильгельмомъ. Отъ перваго началась линія *Вольфенбиттельская*, отъ втораго *Люнебургская*. Сначала Вильгельмъ обладалъ только южною частью Люнебургскаго Княжества, но въ 1572 онъ пріобрѣлъ большую часть Гои, а въ 1586 Дипгольцъ. Его потомки пріобрѣли въ 1617 году Грубенгагенъ, въ 1634 Каленбергъ и Геттингенъ, въ 1642 Люнебургскіе округи Гарбургъ и Мосбургъ, въ 1670 остальную часть Люнебургскаго Княжества, а въ 1689 Лауэнбургское Герцогство. Всѣ сіи владѣнія опять были раздѣлены между сыновьями Вильгельма, но окончательно соединены Георгомъ, сыномъ Эрнеста-Августа, Герцога Брауншвейгъ-Люнебургскаго, супругомъ Софіи Доротеи, дочери Георга Вильгельма, Герцога Люнебургъ-Грубенгагенскаго. Эрнестъ-Августъ признанъ Гановерскимъ Курфирстомъ въ 1692 году. Георгъ наслѣдовалъ отцу въ 1698 году, вступилъ на Великобританскій престолъ въ 1714. Съ тѣхъ поръ Гановеръ пріобрѣлъ: Бременъ и Ферденъ въ 1715, Оснабрикъ въ 1802, и наконецъ, въ 1814 и 1815 годахъ, Гильдесгеймъ и Остъ-Фризію, имперскій городъ Госларъ, часть Эйхсельдскаго округа, округи Эмсбюренъ и Меппенъ, Графство Нижне-Лингенское, и Графство Бентгеймское, которое было ему заложено съ 1753 года. Въ замѣнъ того Гановеръ получилъ титулъ Королевства, уступилъ Даніи часть Лауэнбурга, лежащую на правомъ берегу Эльбы, и Нейгаузенскій округъ, Пруссіи — Клёцкій округъ, Ольденбургу — часть Вильдесгаузенскаго округа. Гановеръ составляетъ нынѣ довольно округленное государство, лежащее между 51° 30′ и 53° 30′ с. ш. и 24° 30′ и 29° 30′ в. д.— Оно граничитъ къ сѣверу съ Сѣвернымъ Моремъ, и съ Датскими, Гамбургскими и Мекленбургскими владѣніями; на востокъ съ Пруссіею и Брауншвейгскимъ Герцогствомъ; на югъ, съ Гессеномъ, Пруссіею съ Липскимъ и Вальдекскимъ Княжествами; на западъ, съ Нидерландскимъ Королевствомъ. Гановеръ раздѣляется на семъ областей (*Landdrosteien*): Гановерскую, Гильдестеймскую, Люнебургскую, Стадскую, Оспабрюкскую, Аурихскую и Клаустальскую, которыя составляютъ, всѣ вмѣстѣ, поверхность въ 695,27 квадратныхъ Нѣмецкихъ миль. Народонасеніе простирается до 1,700,000 душъ. Считается 70 городовъ, 108 мѣстечекъ съ рынками, 4975 селъ и 239,151 домовъ. Въ 1835 году, родившихся было 55,000, умершихъ 37,752, бракомъ сочетавшихся 13,088. Главный городъ (*Гановеръ*) имѣетъ 26,300 жителей, кромѣ того 6 другихъ городовъ каждый болѣе 10,000 жителей, и 7 городовъ отъ 5 до 10,000 жителей, между ними считается 1,342,850 Лютеранъ, 210,000 Католиковъ, 105,000 Кальвинистовъ, 1850 Анабаптистовъ и Моравскихъ Братьевъ, 12,300 Жидовъ. Духовныя учрежденія суть: 10 Лютеранскихъ консисторій, 94 Лютеранскія и Кальвинистскія инспекціи, 924 Лютеранскихъ и 114 Кальвинистскихъ приходовъ, 1 епископъ и 143 прихода Католическіе, 3 Анабаптистскіе священнослужителя, молитвенный домъ Моравскихъ Братьевъ, 9 капитуловъ мужскихъ и 18 женскихъ, всѣ 27 составлены изъ Лютеранъ. Воспитательныя заведенія суть: университетъ (въ Геттингенѣ), въ которомъ, въ 1836 году, считалось 854 студента, академія, педагогическое заведеніе, 16 коллегуловъ, гимназія, 20 второстепенныхъ школъ, 5 семинарій, заведеніе для глухо-нѣмыхъ, хирургическая школа, 2 ветеринарныя школы, 6 аккушерскихъ школъ и 3561 школъ первоначальныхъ и пансіоновъ. Число дѣтей, посѣщавшихъ разныя учебныя заведенія, простиралось, въ 1836 году, до 215,000.— Бюджетъ съ 1835 на 1836 годъ показывалъ доходовъ 6,048,800 талеровъ, а расходовъ 6,042,892 талера.— Въ арміи Гановерской состоитъ: штабъ изъ 15 человѣкъ, 198 саперовъ, раздѣленныхъ на двѣ роты, 1368 артиллеристовъ, 3,540 человѣкъ конницы и 15,580 пѣхоты а всего 20,501 чел., изъ коихъ на лицѣ 19,361 чел.; въ томъ числѣ конницы 2,719. Гановеръ обязанъ выставлять для Германскаго Союза 13,054 чел. Издержки на войско простираются до 1,982,520 флор. (4,130,000 фр.). Народонаселеніе Гановера, какъ выше сказано, состоитъ изъ 1,700,000 душъ, и потому, армія относится къ народонаселенію, какъ 1 къ 83, или болѣе, 13-ти на 1,000. (*С. П.*)

Państwo, i darował Cesarzowi, który oddał mu je pod zarząd feudalny, pod imieniem *Xięztwa Brunswickiego*. Różne inne podziały bardziey jeszcze osłabiły to Xięztwo. Na początku XVII wieku, takowe podziały musiały ustać przez zaprowadzenie następstwa prawem pierworodztwa. Zdarzyło się, że w tymże czasie, liczne gałęzie Domu Brunswickiego wygasły tak, że po śmierci Ernesta Zelle, posiadłości jego zostały rozdzielone pomiędzy jego synami, Henrykiem i Wilhelmem. Od pierwszego zaczęła się linia *Wolfenbüttelska*, od drugiego *Luneburgska*. Z początku Wilhelm posiadał tylko południową część Xięztwa Luneburgskiego, ale w roku 1572 nabył większą część Hoya, a w 1586 Diepholz. Potomkowie jego w roku 1617 nabyli Grubenhagę, w 1634 Calenberg i Götyngę, roku 1642 Luneburgskie obwody, Harburg i Mosbourg, 1670 pozostałą część Xięztwa Luneburgskiego, a 1689 Xięztwo Lauenburskie. Wszystkie te posiadłości znowu były rozdzielone pomiędzy synami Wilhelma, ale ostatecznie zostały zjednoczone przez Jerzego syna Ernesta Augusta, Xięcia Brunświcko-Luneburgskiego, męża Zofii Doroty, córki Jerzęgo Wilhelma, Xięcia Luneburg-Grubenhagen. Ernest August został uznany Elektorem Hannowerskim w roku 1692. Jerzy nastąpił po oycu w roku 1698, wstąpił na tron Brytanii Wielkiey w r. 1714. Od tego czasu Hannower nabył: Bremę i Verden w roku 1715, Osnabrück w 1802, i nakoniec w latach 1814 i 1815 Hildesheim i Fryzyą Wschodnią, miasto Goslar, część okręgu Eichseld, prowincye Emsbüren i Meppen, Hrabstwo Niższe Lingeńskie i Hrabstwo Bentheimskie, które u niego było w zastawie od roku 1753. W zamian tego, Hannower otrzymał tytuł Królestwa, odstąpił Danii część Luneburga, leżącą na prawym brzegu Elby i obwód Neuhauseński, dla Pruss — prowincyą Klötze, dla Oldenburga — część prowincyi Wildhausen. Hannower stanowi teraz dość zaokrąglone państwo, leżące między 51° 30′ i 53° 30′ szerokości północney i 24° 30′ i 29° 30′ długości wschodniey — Graniczy na północ z morzem Północném i posiadłościami Duńskiemi, Hamburskiemi i Meklemburgskiemi; na wschód z Prussami i Xięztwem Brunświckiém, na południe z Hessyą, Prussami, z Xięstwami Lippe i Waldeck; na zachód z Królestwem Niderlandzkiém. Hannower dzieli się na siedm prowincyy (Landrosteien), Hannowerską, Hildesheimską, Luneburgską, Stadską, Osnabrückską, Aichską i Klaustalską, które razem wzięte, wynoszą powierzchni 695,27 mil kwadr. niemieckich. Ludność wynosi do 1,700,000 dusz. Miast liczą 70, miasteczek targowych 108, wsi 4,975 i 239,151 domów. W roku 1835 urodziło się 55,000, umarło 37,752, zawarto małżeństw 13,088. Główne miasto (*Hannower*) ma 26,300 mieszkańców, nadto 6 innych miast liczy więcey jak 10,000 mieszkańców i 7 miast mających od 5 do 10,000 mieszkańców, między którymi liczą 1,342,850 Lutrow, 210,000 Katolików, 105,000 Kalwinow, 1,850 Anabaptystow i Braci Morawskich, 12,300 Żydow. Duchowne zakłady są: 10 Konsystorzów Luterskich, 94-ry inspekcyy Luterskich i Kalwińskich, 924-ry parafiy Luterskich i 114 Kalwińskich, 1 Biskup i 143 parafiy Katolickich; 3 duchownych Anabaptystow, dom modlitewny Braci Morawskich, 9 kapituł męzkich i 18 żeńskich, wszystkie 27 złożone są z Lutrów. Zakłady edukacyyne są: uniwersytet (w Götyndze), w którym w roku 1836 było 854 studentów, akademia, szkoła pedagogiczna, 16 kollegiow i gimnazyow, 20 szkół drugiego stopnia, 5 seminaryy, instytut głucho-niemych, szkoła chirurgiczna, 2 szkoły weterynaryyne, 6 położniczych i 3,561 szkół i pensyonów początkowych. Liczba uczniów różnych zakładów szkolnych, wynosiła w roku 1836 do 215,000. — Budżet od roku 1835 do 1836 zawierał dochodu 6,048,800, a rozchodu 6,042,892 talarow. — W woysku Hannowerskiém znayduje się: sztab z 15 osób, 198 saperow, na dwie kompanie podzielonych, 1,368 artyllerzystów, 3,540 jazdy i 15,580 piechoty, w ogóle 20,501 żołnierzy, z których w czynney służbie 19,361 ludzi, w liczbie tey 2,719 jazdy. Hannower obowiązany jest dla Związku Niemieckiego stawić woyska 13,054 ludzi. Wydatki na woysko wynoszą 1,982.520 flor. (4,130,000 fran.). Ludność Hannoweru, jak wyżey powiedziano, wynosi 1,700,000 dusz, a zatém woysko ma się do ludności, jak 1 do 83, czyli więcey 13 na 1,000.

(*P. P.*)

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Января 28 д. 1838 г.—Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій*.